

Onderzoek beschermde soorten

Concept

't Rechthuis

gemeente Renswoude

In opdracht van de gemeente Renswoude

december 2010

van den Bijtel ecologisch onderzoek

Onderzoek beschermde soorten

't Rechthuis

gemeente Renswoude

In opdracht van de gemeente Renswoude

Tekst:	H.J.V. van den Bijtel
Fotografie	H.J.V. van den Bijtel (HB) & H van de Vendel (HV)
Beopublicatie:	201037
December 2010	
Omslagfoto:	Voorgevel van 't Rechthuis anno 2010 (HV)

van den **Bijtel** ecologisch **o**nderzoek

Uilenkamp 22
3972 XS Driebergen-Rijsenburg
tel./fax 0343 – 521021
e-mail h.j.v.vdbijtel@planet.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opdracht	1
1.3	Onderzoek	1
2	Gebiedsbeschrijving	2
2.1	Ligging	2
2.2	Inrichting en gebruik	2
3	Bescherming van soorten en leefgebieden: wet- en regelgeving	4
3.1	Bescherming van de wilde flora en fauna	4
3.2	De Flora- en Faunawet	4
3.2.1	De Flora- en Faunawet en ruimtelijke ontwikkelingen	4
3.2.2	De ontheffing	5
3.2.3	Nieuwe jurisprudentie	7
4	Resultaten van het onderzoek	8
4.1	Zoogdieren	8
4.2	Vogels	8
5	Plannen en resultaten in het licht van de Flora- en Faunawet	9
5.1	De plannen voor 't Rechthuis	9
5.2	Beschermde soorten	10
5.3	Effecten van de plannen op de strikter beschermde soorten	10
5.4	Is een ontheffing nodig?	12
6	Mitigerende maatregelen	13
7	Conclusies	14
8	Geraadpleegde literatuur	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor 't Rechthuis in Renswoude zijn plannen in ontwikkeling voor de herbestemming van het gebouw en de omliggende gronden. De plannen voor de herbestemming voorzien onder andere in de sloop van een deel van de aanwezige opstallen en in nieuwbouw op het perceel.

Om de plannen te kunnen uitvoeren, dient in het kader van de Flora- en Faunawet te worden nagegaan of er op het perceel vaste verblijfplaatsen van beschermde diersoorten aanwezig zijn.

1.2 Opdracht

In mei 2010 is door de gemeente Renswoude opdracht gegeven tot het uitvoeren van een onderzoek naar het voorkomen van vaste verblijfplaatsen van beschermde diersoorten in en rond 't Rechthuis. Dit onderzoek moet een antwoord geven op de volgende vragen:

- komen er in het plangebied vaste verblijfplaatsen van strikter beschermde dieren voor of zijn deze te verwachten?
- hebben de plannen voor de herbestemming van 't Rechthuis nadelige effecten voor de eventueel aangetroffen vaste verblijfplaatsen van strikter beschermde soorten?
- indien de plannen nadelige effecten hebben voor vaste verblijfplaatsen van strikter beschermde diersoorten, welke mitigerende maatregelen dienen dan getroffen te worden om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te voorkomen?
- Als mitigerende maatregelen de nadelige effecten niet kunnen voorkomen, voor welke soorten moet er dan een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet worden aangevraagd?

1.3 Onderzoek

In periode mei tot en met september zijn vijf bezoeken aan de planlocatie gebracht. Drie bezoeken vonden plaats in de late avond (25 mei, 27 augustus en 13 september) en twee bezoeken in de zeer vroege ochtend (15 juni en 15 juli). Alle bezoeken vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden: droog, weinig wind en temperatuur ruim boven de 10 graden Celsius. Tijdens de bezoeken is met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) onderzoek verricht naar het voorkomen en de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen. Tijdens de bezoeken in mei, juni en juli is bovendien onderzoek verricht naar de aanwezigheid van broedende vogels.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Ligging

't Rechthuis ligt aan de Dorpsstraat 44 en 46, middenin de bebouwde kom van Renswoude (figuur 1).

Aan de west- en oostzijde grenst het plangebied aan de tuinen van de huizen langs de Dorpsstraat, aan de noordzijde aan de tuinen van de woningen langs de Platanenlaan en aan de zuidzijde aan de Dorpsstraat.

De planlocatie heeft een oppervlak van ca. 1860 m².

Figuur 1. Ligging van de planlocatie 't Rechthuis (blauw omcirkeld en gearceerd)

Schaal overzichtskaart ca. 1 : 4000

Copyright 2004 Dienst voor het Kadaster en Openbare Registers, Apeldoorn

2.2 Inrichting en gebruik

't Rechthuis dateert vermoedelijk uit de zeventiende eeuw. Het oorspronkelijke Rechthuis is een rechthoekig gebouw met twee lagen dat tot in het begin van de negentiende eeuw dienst heeft gedaan als gerechtshuis en logement. Hierna werd in een deel van het pand de secretarie van de gemeente Renswoude gevestigd, het andere deel bleef logement. In 1924 werd het pand in twee helften verkocht. Nadien is het pand eigendom geweest van verschillende ondernemers, die vooral de benedenverdieping hebben aangepast aan hun eisen en wensen. In 1969 werd nummer 44 door de garagehouder die er zich heeft gevestigd, verbouwd tot een autoshowroom en werd er achter het pand een garage gebouwd. In 1974 werd de zijgevel naar achteren uitgebreid.

Hoewel 't Rechthuis door de ingrijpende verbouwingen sterk is veranderd, is het door zijn omvang en ligging een wezenlijk onderdeel gebleven van het beschermd dorpsgezicht en heeft het de status van gemeentelijk monument.

(NB. De bovenstaande tekst is in verkorte en enigszins aangepaste vorm overgenomen uit Van Hoogevest Architecten 2010.)

Op de gronden achter het hoofdgebouw staan, behalve de garage, een houten overkapping en enkele schuren. De onbebouwde gronden zijn voor het grootste deel bestraat. Alleen een stuk grond aan de noordzijde van de planlocatie is niet bebouwd of bestraat. Dit deel is begroeid met enkele bomen, vooral sparren.

't Rechthuis ligt aan de drukke Dorpsstraat (HV)

3 Bescherming van soorten en leefgebieden: wet- en regelgeving

3.1 Bescherming van de wilde flora en fauna

De wilde flora en fauna worden beschermd door verschillende internationale en nationale verdragen, richtlijnen en wetten. De belangrijkste hiervan zijn de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet.

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die bescherming biedt aan de inheemse wilde vogels en hun leefgebieden (middels de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden) binnen het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

De Habitatrichtlijn, eveneens een Europese richtlijn, biedt bescherming aan de leefgebieden van de wilde flora en fauna door de aanwijzing van zogeheten Habitatrichtlijngebieden en aan bepaalde individuele soorten. Deze soorten zijn ondergebracht in een aantal bijlagen waarvoor verschillende beschermingsregimes gelden. Voor soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt het zwaarste beschermingsregime. Indien in een te ontwikkelen gebied een soort voorkomt die is opgenomen in Bijlage IV, kan deze ontwikkeling alleen plaatshebben als voldaan wordt aan een aantal strikte voorwaarden.

De Flora- en Faunawet is een Nederlandse wet waarin een aantal oude wetten (onder andere de Jachtwet, de Vogelwet en de Natuurbeschermingswet) is samengevoegd en waarin tevens belangrijke bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn opgenomen. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de belangrijkste bepalingen van de Flora- en Faunawet.

Rode Lijsten. Naast deze wetten en richtlijnen waarin de bescherming van de inheemse wilde planten en dieren wordt geregeld, zijn ook de zogeheten Rode Lijsten nog van betekenis. Rode Lijsten zijn lijsten met soorten die in hun voortbestaan bedreigd worden en zijn een uitvloeisel van de Conventie van Bern uit 1982. Ze worden gezien als een belangrijk instrument voor soortbescherming. Soorten die op een Rode Lijst zijn opgenomen, zijn niet automatisch beschermd maar krijgen in het natuurbeleid wel extra aandacht. Ruimtelijke ontwikkelingen die gepland zijn in gebieden waar groeiplaatsen of leefgebieden van Rode Lijst-soorten aanwezig zijn, dienen zeer zorgvuldig te worden uitgevoerd.

Oranje Lijst. Dit is een lijst met soorten, zowel planten als dieren, die in de provincie Utrecht in hun voortbestaan bedreigd worden dan wel potentieel bedreigd worden. In de Oranje Lijst is tevens aangegeven welke soorten speciale aandacht krijgen in het natuurbeleid van de provincie Utrecht (aandachtsoorten en prioritaire soorten).

3.2 De Flora- en Faunawet

3.2.1 De Flora- en Faunawet en ruimtelijke ontwikkelingen

In de Flora- en Faunawet zijn twee belangrijke principes vastgelegd en wel (1) dat dieren ook beschermd dienen te worden omdat hun bestaan waardevol is en (2) dat een ieder de plicht heeft voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en voor hun directe leefomgeving (zorgplichtbepaling). Hieruit voortvloeiende zijn in de wet verbodsbepalingen opgenomen. Hiervan zijn, zeker in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen, de verbodsbepalingen op handelingen die het voortbestaan van planten en dieren in gevaar kunnen brengen, de belangrijkste (zie kader).

Verbodsbepalingen Flora- en Faunawet

Bepalingen betreffende planten op de groeiplaats (artikel 8):

- Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving (artikel 9 - 12):

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Bij ruimtelijke ingrepen, waartoe ook de plannen voor 't Rechthuis in Renswoude moeten worden gerekend, dient vooraf beoordeeld te worden welke negatieve gevolgen de ingrepen zullen hebben voor de eventueel aanwezig beschermde inheemse soorten. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de initiatiefnemer van het betreffende project.

Bij de uitwerking van plannen of bij de planning van werkzaamheden is het van belang dat de volgende aspecten duidelijk worden:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Leidt het realiseren van de plannen of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen de plannen of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- Is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten ontheffing (ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist?

3.2.2 De ontheffing

Indien de uitvoering van de plannen en werkzaamheden leidt tot handelingen die de Flora- en Faunawet verbiedt, dient hiervoor bij Dienst Regelingen, de uitvoeringsinstantie van het Ministerie van LNV die hiermee belast is, een ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffing dient te worden aangevraagd vóórdat met de daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden wordt begonnen. Aangezien er met de beoordeling van een ontheffingaanvraag enige tijd gemoeid is, is het verstandig deze aanvraag tijdig in te dienen. Verstrekt er evenwel teveel tijd (een jaar of meer) tussen de aanvraag en het begin van de werkzaamheden, dan kunnen er zich met betrekking tot het voorkomen van planten en dieren alweer de nodige veranderingen hebben voorgedaan.

Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen wordt onderscheid gemaakt in vier categorieën van soorten:

1. Soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur aangewezen bedreigde soorten. Ontheffing kan worden verleend, indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat, en
 - er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en
 - er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
2. Soorten die niet zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die niet ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen, met uitzondering van beschermde inheemse vogels. Ontheffing kan worden verleend, indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. Beschermde inheemse vogels. De hier bedoelde dwingende redenen van groot openbaar belang kunnen geen grond zijn voor het verlenen van een ontheffing. De Europese Vogelrichtlijn staat dat niet toe.
4. Voor meer algemene soorten zal een vrijstelling gelden. Dergelijke soorten mogen dan worden verstoord, verjaagd of verplaatst van plekken waar ruimtelijk wordt ingegrepen. Daarvoor is dan geen ontheffing vereist.

In februari 2005 is de AMvB art. 75, ook wel het Besluit Vrijstelling Beschermde Dier- en Plantensoorten, in werking getreden. Dit besluit maakt het mogelijk dat vrijstelling wordt verleend voor het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en Faunawet. In de toelichtende brochure op de 'AMvB art. 75' (LNV 2005) is middels tabellen – die corresponderen met de bijlagen uit de AMvB – een handzaam overzicht gegeven van de beschermingsregimes die gelden voor de verschillende soorten.

Voor veelvoorkomende beschermde soorten, opgenomen in Tabel 1 van de AMvB art. 75, geldt een algemene vrijstelling, dat wil zeggen dat er voor deze soorten geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor soorten uit Tabel 2 van de AMvB art. 75 geldt eveneens een algemene vrijstelling, mits de geplande werkzaamheden worden uitgevoerd conform bepaalde richtlijnen die zijn vastgelegd in een ministerieel goedgekeurde gedragscode. Voor soorten uit Tabel 3 van de AMvB art. 75 geldt in het geval van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling een vrijstelling mits er gewerkt wordt conform de richtlijnen van een ministerieel goedgekeurde gedragscode. Beschikt men niet over een dergelijke gedragscode dan dient een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd indien overtreding hiervan te verwachten is. (NB. Dit geldt ook voor soorten uit Tabel 2 van de AMvB art. 75.) Is er sprake van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waartoe ook de plannen voor 't Rechthuis moeten worden gerekend, in een gebied waar soorten uit Tabel 3 van de AMvB art. 75 voorkomen, dan is altijd een ontheffing nodig, mits er natuurlijk sprake is van handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.

De aanvraag van een ontheffing van de Flora- en Faunawet dient vergezeld te gaan van een projectplan. In een projectplan moeten onder andere de uitkomsten van een recente inventarisatie van planten en dieren op de geplande locatie (een lijst met de aanwezige beschermde soorten, waarin is aangegeven op grond van welke wettelijke bepaling(en) deze soorten beschermd zijn), een beschrijving van de te verwachten schade aan de beschermde planten en dieren, een beschrijving hoe de schade tot een minimum beperkt kan worden, een planning van de uit te voeren werkzaamheden en een compensatieplan zijn opgenomen.

3.2.3 Nieuwe jurisprudentie

De tekst in deze paragraaf is overgenomen uit een brief van Dienst Regelingen (2009) naar aanleiding van twee uitspraken van de Raad van State betreffende de beoordeling van ontheffingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze uitspraken zijn ook van belang voor de plannen voor 't Rechthuis aangezien deze plannen gekarakteriseerd moeten worden als een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Raad van State: bij ruimtelijke ingreep geen ontheffing belang j

Door een uitspraak van de Raad van State kunt u voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn alleen nog ontheffing krijgen voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. U kunt hierdoor geen ontheffing meer aanvragen op basis van belang j 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Belang j staat namelijk niet in de Habitatrichtlijn, maar in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Deze manier van beoordelen stemt volgens de Raad van State echter niet overeen met de Europese regelgeving. Daarom kunnen wij voor Bijlage IV-soorten geen ontheffing meer verlenen voor een ruimtelijke ingreep op basis van belang j.

Raad van State: bij vogels geen ontheffing belang e en j

Tast u door een ruimtelijke ingreep nesten aan van vogels of het bijbehorende essentiële leefgebied? Dan kunt u voor vogels naast belang j, ook geen ontheffing aanvragen op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. De Raad van State heeft in haar uitspraak bepaald dat u voor vogels alleen nog ontheffing kunt krijgen op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Belang e en j staan beide niet in de Vogelrichtlijn. Dit betekent dus dat u op basis van deze belangen geen ontheffing meer kunt krijgen voor vogels.

Nieuwe aanpak beoordeling bij ruimtelijke ingrepen

Door de uitspraken van de Raad van State moet Dienst Regelingen de beoordeling aanpassen van de ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn er beschermde soorten in het plangebied? Dan heeft u voortaan twee mogelijkheden bij uw ontheffingsaanvraag.

1. Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. U laat uw voorgenomen mitigerende maatregelen beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt. U mag uw werkzaamheden dus gaan uitvoeren.
2. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk? Dan volgt een volledige beoordeling voor ontheffing.

4 Resultaten van het onderzoek

4.1 Zoogdieren

In het plangebied zijn drie strikter beschermde soorten zoogdieren vastgesteld: gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger.

Van de rosse vleermuis en de laatvlieger zijn alleen jagende en overvliegende dieren waargenomen. Van de rosse vleermuis zijn tijdens de avondbezoeken in mei en juli vrij hoog in noordwestelijke richting overvliegende dieren gezien. Het ging hierbij om respectievelijk 7 en 12 dieren die in het tijdsbestek van ongeveer een half uur passeerden. Mogelijk zijn deze rosse vleermuizen afkomstig van een kolonie in het bos rondom kasteel Renswoude. In dit bos staan veel oude loofbomen met grote holten die als verblijfplaats voor rosse vleermuizen dienst kunnen doen. Van de laatvlieger zijn tijdens de bezoeken in juni en juli jagende dieren waargenomen. Het ging hierbij om één of twee exemplaren die al jagend in westelijke richting langs vlogen. In juni is bovendien nog een exemplaar waargenomen dat in een vrij strakke gerichte vlucht naar het zuidzuidwesten vloog. De verblijfplaatsen van de waargenomen laatvliegers liggen vermoedelijk langs de randen van het dorp of in het agrarische gebied ten zuiden ervan.

Tijdens alle bezoeken, behalve het bezoek in september, zijn gewone dwergvleermuizen waargenomen. Op de planlocatie zijn maximaal vijf exemplaren waargenomen, maar boven en rondom de panden in de directe omgeving zijn ook ettelijke (jagende) gewone dwergvleermuizen gezien. Tijdens het bezoek in mei zijn tenminste twee uitvliegende gewone dwergvleermuizen gezien. De dieren kwamen vermoedelijk onder de dakpannen of mogelijk het daklood bij de rechterschoorsteen van nummer 44 vandaan. Tijdens het bezoek in juli zijn drie invliegende gewone dwergvleermuizen gezien. De dieren verdwenen op dezelfde plek onder het dak als waar de uitvliegende dieren in juni tevoorschijn kwamen. Op grond van deze waarnemingen kan geconcludeerd worden dat zich in 't Rechthuis een vaste verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen bevindt. Gezien het kleine aantal gaat het hierbij naar alle waarschijnlijkheid niet om een kraamkolonie.

De afwezigheid van gewone dwergvleermuizen in september duidt erop dat de dieren verhuisd zijn naar een andere plek en dat er in 't Rechthuis of een van de andere opstallen op het terrein geen gewone dwergvleermuizen overwinteren.

4.2 Vogels

In 't Rechthuis of een van de andere opstallen op de planlocatie broeden geen gierzwaluwen of huismussen. Er komen dus geen nesten voor van vogelsoorten waarvan de nesten of nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Wel broeden er in het hoofdgebouw één of twee paren spreeuwen en in de schuren erachter één. Verder broeden er in de schuren en bomen achter het hoofdgebouw nog enkele algemene vogelsoorten: houtduif, turkse tortel, merel, winterkoning, heggenmus, roodborst, koolmees, vink en groenling.

Alle Nederlandse (broed)vogels zijn strikt beschermd. Deze bescherming heeft vooral betrekking op de broedtijd als de kans op overtreding van de artikelen 11 en 12 van de Flora- en Faunawet (zie kader op pagina 5) het grootst is.

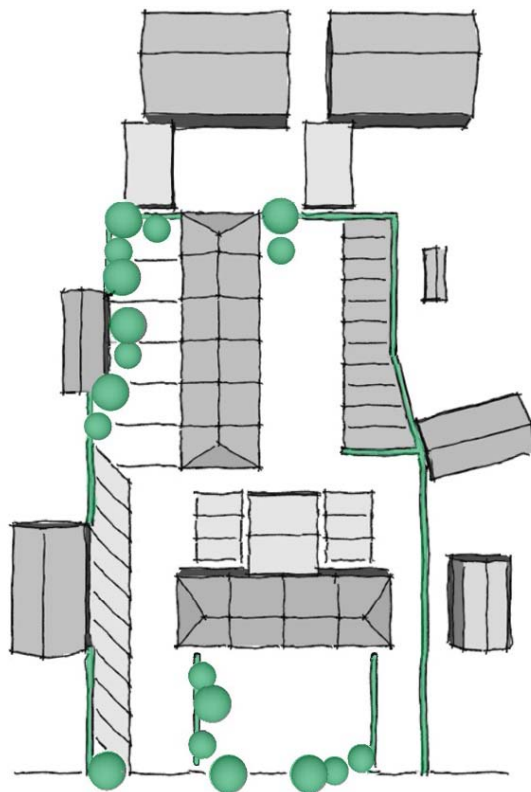
5 Plannen en resultaten in het licht van de Flora- en Faunawet

5.1 De plannen voor 't Rechthuis

Voor de herbestemming van 't Rechthuis zijn door Van Hoogevest Architecten (2010) vijf varianten ontwikkeld op basis van één basisconcept. De belangrijkste onderdelen van dit basisconcept zijn:

- De historische rechthoekige hoofdvorm van het hoofdgebouw vormt het uitgangspunt.
- Het gevelaanzicht wordt teruggebracht worden naar de historische toestand van voor 1924.
- De overige bebouwing op het kavel wordt zal geamoveerd.
- Het hoofdgebouw zal nieuwe openbare functies krijgen (trouwlocatie, horeca, zalenverhuur).
- In het gebied achter het hoofdgebouw wordt een aantal nieuwe wooneenheden (8-12) gerealiseerd.
- Op de planlocatie worden ca. 30 parkeerplaatsen gerealiseerd.

De vijf varianten verschillen voornamelijk in het gebruik van de verdieping (openbare functie of wooneenheden), het aantal en de situering van de wooneenheden achter het hoofdgebouw, en de situering van de parkeerplaatsen.

Figuur 2. Variant 5, een van de voorgestelde varianten voor de herbestemming van 't Rechthuis (bron: Van Hoogevest Architecten 2010)

5.2 Beschermde soorten

Op de planlocatie komt een vaste verblijfplaats voor van één strikter beschermde soort: de gewone dwergvleermuis. Van deze soort is een zomerverblijfplaats aanwezig in het hoofdgebouw. De gewone dwergvleermuis is opgenomen in Tabel 3 van de AMvB art. 75 en in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De bescherming van deze soort heeft een Europees rechtelijke grondslag en hiervoor geldt dan ook het strengste beschermingsregime. Voorts komen er in het gebied ten minste tien soorten broedvogels voor die bescherming genieten krachtens de Vogelrichtlijn. Ook deze soorten zijn, althans in het broedseizoen, strikt beschermd. Er zijn geen vogelsoorten aangetroffen waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd.

5.3 Effecten van de plannen op de strikter beschermde soorten

In het onderstaande wordt een nadere toelichting gegeven op de mogelijke effecten van de herbestemming van 't Rechthuis voor de strikter beschermde soorten en de consequenties hiervan met betrekking tot de wet- en regelgeving.

De gewone dwergvleermuis komt in de regio algemeen voor. Kolonies van deze soort hebben (in de zomer) verblijfplaatsen in verschillende gebouwen, waartussen ze zich regelmatig verplaatsen. De verblijfplaats in het hoofdgebouw van 't Rechthuis heeft bij de herbestemming niet verloren te gaan, als vleermuizen ook na uitvoering van de plannen toegang houden tot het pand. Wel kan de verblijfplaats mogelijk tijdelijk verstoord worden als gevolg van eventuele werkzaamheden, zoals het aanbrengen van isolatie, restauratiewerk aan het dak of aan de verdieping van het hoofdgebouw.

De herbestemming van 't Rechthuis kan voor de gewone dwergvleermuis de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van de verblijfplaats door werkzaamheden, en permanente vernietiging van de verblijfplaats door het aanbrengen van isolatie en/of het afsluiten van de toegang(en) tot de inpandige constructie van het gebouw

Na realisatie: permanente verlies van de verblijfplaats door het aanbrengen van isolatie en/of het afsluiten van de toegang(en) tot de inpandige constructie van het gebouw.

Tijdelijke verstoring van de verblijfplaats kan worden voorkomen door werkzaamheden die tot verstoring zouden kunnen leiden, uit te voeren in de periode september tot maart (april). In deze periode bevinden zich geen dwergvleermuizen in het gebouw.

Vernietiging en verlies van de verblijfplaats kan worden voorkomen door bij het aanbrengen van isolatie delen uit te sparen en kleine openingen naar de inpandige constructie van het gebouw in stand te houden. Daarnaast kunnen nieuwe verblijfplaatsen worden gecreëerd door in of aan het hoofdgebouw en/of de nieuwe wooneenheden voorzieningen aan te brengen die door dwergvleermuizen als verblijfplaats kunnen worden gebruikt.

Als de bovenstaande maatregelen bij de herbestemming van 't Rechthuis in acht worden genomen, zal de verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen niet worden verstoord of vernietigd. De verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet zullen dan niet worden overtreden. Er hoeft dan geen ontheffing te worden aangevraagd.

Als bij uitvoering van de plannen enkele maatregelen in acht worden genomen, zal de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis niet worden verstoord of vernietigd (HB)

Alle broedvogels zijn beschermd krachtens de Vogelrichtlijn en de Flora- en Faunawet. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet (en Vogelrichtlijn) kan worden voorkomen door de werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein (sloop opstallen, kappen bomen, rooien struiken, etc.) uit te voeren in een periode waarin de kans op het verstoren van nesten en het beschadigen of vernielen van eieren zo klein mogelijk is. In de praktijk houdt dit in dat deze werkzaamheden buiten de broedtijd (1 maart – 15 juli) dienen te worden uitgevoerd.

De herbestemming van 't Rechthuis kan voor vogels de volgende effecten hebben:

- Uitvoeringsfase:* tijdelijke verstoring van leef- en foerageergebied door de werkzaamheden, en
verlies van geschikte broedlocaties door slopen van opstallen, het vellen van bomen en het rooien van struiken.
- Na realisatie:* permanent verlies van geschikt leef- en foerageergebied door het vellen van bomen en struiken en de bebouwing van het terrein, en
permanent verlies van geschikte broedlocaties door slopen van opstallen, het vellen van bomen en het rooien van struiken.

Als de werkzaamheden buiten de broedtijd worden uitgevoerd of als door een ter zake kundig persoon wordt vastgesteld dat zich in de objecten of elementen die onder handen worden genomen geen bezette nesten van vogels bevinden, dan kunnen deze zonder meer doorgang vinden. Mochten er wel bezette nesten worden aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot de vogels het nest of de nesten verlaten hebben. [NB. Sommige soorten kunnen ook vóór 1 maart of na 15 juli (tot in september) nestelen. Het is derhalve raadzaam om voorafgaand aan de werkzaamheden, de objecten en elementen waaraan werkzaamheden gaan plaatsvinden te (laten) controleren op de eventuele aanwezigheid van nesten.]

5.4 Is een ontheffing nodig?

Uit het voorgaande is duidelijk geworden dat realisatie van de plannen voor de aanwezige strikter beschermde soorten – gewone dwergvleermuis en vogels – niet zal leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet, mits enkele mitigerende maatregelen worden getroffen met betrekking tot de planning en de uitvoering van de werkzaamheden. Als deze maatregelen worden uitgevoerd, zullen de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet worden overtreden en hoeft er derhalve geen ontheffing te worden aangevraagd.

Wel kan het raadzaam zijn door de Dienst Regelingen te laten toetsen of de voorgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn om schade aan de beschermde soorten, in het bijzonder soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, te voorkomen. De basis voor deze toetsing is een reguliere ontheffingaanvraag. Als de voorgestelde mitigerende maatregelen naar het oordeel van de Dienst Regelingen voldoende zijn, dan is een ontheffing niet nodig, aangezien de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet zullen worden overtreden. Een ontheffing zal dan ook worden geweigerd, een zogeheten positieve afwijzing. Deze beoordeling door de Dienst Regelingen wordt vastgelegd in de beschikking. In deze beschikking wordt de aanvrager tevens verplicht de voorgenomen mitigerende maatregelen uit te voeren.

6 Mitigerende maatregelen

Om te voorkomen dat herbestemming zal leiden tot nadelige effecten voor strikt beschermde soorten en daarmee tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet, dienen enkele mitigerende maatregelen wordt getroffen. Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:

- Werkzaamheden die kunnen leiden tot (tijdelijke) verstoring van de verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen worden uitgevoerd in de periode september tot maart (april).
- Bij het aanbrengen van eventuele isolatie worden delen uitgespaard.
- Kleine openingen naar de naar de inpandige constructie van het gebouw worden instandgehouden.
- In of aan het hoofdgebouw en/of de nieuwe wooneenheden kunnen voorzieningen worden aangebracht die door dwergvleermuizen als verblijfplaats kunnen worden gebruikt.
- Werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein (sloop opstallen, kappen bomen, rooien struiken, etc.) worden uitgevoerd in een periode waarin de kans op het verstoren van nesten en het beschadigen of vernielen van eieren zo klein mogelijk is. In de praktijk houdt dit in dat deze werkzaamheden buiten de broedtijd (1 maart – 15 juli) dienen te worden uitgevoerd.
- Als werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein (sloop opstallen, kappen bomen, rooien struiken, etc.) wel worden uitgevoerd in de broedtijd dan dient vooraf door een ter zake kundig persoon te worden gecontroleerd of zich in de objecten of elementen die onder handen worden genomen geen bezette nesten van vogels bevinden. Mochten er bezette nesten worden aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot de vogels het nest of de nesten uit eigener beweging verlaten hebben.

7 Conclusies

- Op de planlocatie bevindt zich in het hoofdgebouw een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.
- Door de uitvoering van enkele maatregelen kan worden voorkomen dat de verblijfplaats van deze strikt beschermde soort wordt verstoord of vernietigd en zullen de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet worden overtreden.
- Op de planlocatie broeden ten minste tien vogelsoorten.
- Als werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein worden uitgevoerd buiten de broedtijd zullen de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet met betrekking tot broedvogels niet worden overtreden.
- Op de planlocatie komen geen vogelsoorten voor waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd.
- Als de maatregelen met betrekking tot de gewone dwergvleermuis en broedvogels worden uitgevoerd, heeft voor uitvoering van de plannen geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

8 Geraadpleegde literatuur

- Alterra 2007. Website Bodemdata.nl (<http://www.bodemdata.nl/>).
- Backes, Ch.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks 2004. Hoofdlijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers bv., Den Haag.
- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingier, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff 2001. Handboek Natuurdoeltypen, Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020, Wageningen.
- Beusekom, R. van, et al. [red.] 2005. Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels. Tirion Uitgevers B.V. Baarn.
- Hom, C.C., P.H.C. Lina, G. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 25. IKC, Wageningen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering 1996. Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 21. IKC, Wageningen.
- Ministerie van LNV 2000. Bescherming van planten en dieren. *Over de Flora- en Faunawet*. Brochure nr. 03. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002a. Ter bescherming van onvervangbare flora en fauna. Algemene toelichting op de Flora- en Faunawet. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002b. Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke. Over de Flora- en Faunawet in Nederland. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren. De Flora- en Faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Van Hoogevest Architecten 2010. Herbestemming voormalig Rechthuis te Renswoude.

Geraadpleegde websites:

www.archiefeemland.nl